

EURASIAN CENTER OF
INNOVATIVE DEVELOPMENT
DARA

BURDUR MEHMET AKIF
ERSOY UNIVERSITY

International Scientific Conference

Global Challenges for Global Science

Conference Proceedings

Turkey
Kazakhstan
Uzbekistan
Kyrgyzstan
Bulgaria
Ukraine

Burdur
TURKEY

June 20, 2022

**EURASIAN CENTER OF INNOVATIVE DEVELOPMENT “DARA”
BURDUR MEHMET AKIF ERSOY ÜNİVERSİTESİ**

GLOBAL CHALLENGES FOR GLOBAL SCIENCE

PROCEEDINGS

June 20, 2022

GCGS

Editor-in-Chief

Assoc. Prof., Dr. Erol Kapluhan

Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Burdur, Turkey

Burdur, Turkey

2022

UDC 001
LBC 72
G 54

G54 Global Challenges for Global Science. Proceedings – Burdur: Eurasian Center of Innovative Development «DARA», 2022. – 337 p. (multi-language).

ISBN 978-601-08-0832-8

Authors are responsible for the accuracy of cited publications, facts, figures, quotations, statistics, proper names and other information

The proceedings are the papers of students and researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. The papers were presented on International Conference “Global Challenges for Global Science” in Burdur, Turkey on June 20, 2022. Relating to pandemy of COVID-19, which affected the whole world, the Conference was conducted distantly.

UDC 001
LBC 72

ISBN 978-601-08-0832-8

© Eurasian Center of Innovative
Development «DARA», 2022

Scientific Committee

- Prof. Dr. Emin Atasoy / Uludag University, Bursa, Turkey
- Prof. Dr. Burghard Meyer / Leipzig University, Leipzig, Germany
- Prof. Dr. Abdullah Soykan / Balikesir University, Balikesir, Turkey
- Prof. Dr. Alaattin Kızılcıoğlu / Balikesir University, Balikesir, Turkey
- Prof. Dr. David Lorant / Szent Istvan University, Gödöllő, Hungary
- Prof. Dr. Jan A. Wendt / Gdańsk University, Gdańsk, Poland
- Prof. PhD. Agnieszka Bógdał-Brzezińska / University of Warsaw, Warsaw, Poland
- Ing. Dirk Van Merode MSc. / AP University of Applied Sciences and Arts, Antwerp, Belgium
- Prof. Dr. Askar Nigmatov / Gulistan State University, Tashkent, Uzbekistan
- Prof. Dr. Atanas Dermendjiev / St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Veliko Turnovo, Bulgaria
- Prof. Dr. Stela Dermendjieva / St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Veliko Turnovo, Bulgaria
- Prof. Dr. Vilian Krastev / University of Economics - Varna, Varna, Bulgaria
- PhD Yelaman Aibuldinov / Atyrau University, Atyrau, Kazakhstan
- Prof. Dr. Jilili Abuduwaili / Xinjiang Institute of Ecology and Geography, Chinese Academy of Sciences, Urumqi, China
- Prof. Dr. Vladimir Makarov / Saratov State University, Saratov, Russia
- Assoc. Prof. Dr Zhanbolat Tusupbekov / P.A. Stolypin Omsk State Agrarian University, Omsk, Russia
- PhD Ruslan Safarov / L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan
- PhD Zharas Berdenov / L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan
- Prof. Dr. Zhanat Shomanova / Pavlodar state pedagogical institute, Pavlodar, Kazakhstan
- Assoc. Prof. PhD Erbolat Mendybaev / K. Zhubanov Aktobe regional state university, Aktobe, Kazakhstan
- Prof. Dr. Alexandru Ilieş / University of Oradea, Oradea, Romania
- Prof. Dr. Irina Koleva / Sofia University «St. Kliment Ohridski», Sofia, Bulgaria
- Assoc. Prof. Dr. Zdravka Kostova / Sofia University «St. Kliment Ohridski», Sofia, Bulgaria
- Assoc. Prof. Dr. Elena Galay / Belarusian State University, Minsk, Belarus
- Assoc. Prof. PhD Hussein Al-Wadhaf / Hajjah University, Hajjah, Yemen
- Assoc. Prof. Dr. Kiss Tímea / University of Szeged, Szeged, Hungary
- Prof. Dr. Luchiyán Milkov / University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria
- Ivan Mironov / Professional School by John Atanasov, Stara Zagora, Bulgaria
- Prof. Dr. Endon Garmaev / Baikal Institute of Nature Management, Russian Academy of Sciences, Ulan-Ude, Russia
- PhD Anton Germashev / Zaporizhzhya National Technical University, Zaporizhzhya, Ukraine
- Prof. Dr. Marin Rusev / Sofia University «St. Kliment Ohridski», Sofia, Bulgaria

CONTENT

MEDICAL SCIENCE AND BIOLOGY (BIOTECHNOLOGY)

Исаков Сергей Валерьевич, Исакова Татьяна Ивановна. КЛИНИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ ПРЕДЛАГАЕМЫХ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДИК ОБРАБОТКИ И ОБТУРАЦИИ СИСТЕМЫ КОРНЕВЫХ КАНАЛОВ.....	6
Таусарова Бижамал Раимовна, Батырханова Бибинур Сериковна. РАЗРАБОТКА ЦЕЛЛЮЛОЗНЫХ ТЕКСТИЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ С ОГНЕЗАЩИТНЫМИ СВОЙСТВАМИ.....	8
Шаихова Ж.Е., Таусарова, Б.Р.,Егеубаева С.С., Сұлтанғазиева Г.С. МЫС НАНОБӨЛШЕКТЕРІМЕН ТҮРЛЕНДІРІЛГЕН БАКТЕРИЯҒА ҚАРСЫ ҚАСИЕТТЕРІ БАР ЦЕЛЛЮЛОЗДЫ МАТЕРИАЛДАР.....	13

BUSINESS, MANAGEMENT AND LAW (ECONOMICS, LAW, SERVICES)

Emin Atasoy. NEGROS ADASININ TURİZM POTANSİYELİ.....	18
Sabriye Çelik Uğuz. BURHANİYE TURİZMİNİN ARZ VE TALEP BOYUTU İLE İNCELENMESİ	38
Sabriye Çelik Uğuz. BURHANİYE'NİN TURİZM ÇEŞİTLERİ VE TURİZM POTANSİYELİ.....	45
Bekir Parlak. POLİTİK YOZLAŞMA: TEORİK ÇATI VE TÜRKİYE AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME.....	54
Bekir Parlak. DEVLETLERİN SİYASAL VE YÖNETSEL AÇILARDAN KARŞILAŞTIRILMASINA DAİR BİR İNCELEME VE MODEL ÖNERİSİ.....	64
Султонов Атабег Абдурашид угли. ФОРМИРОВАНИЕ МЕХАНИЗМА УЧЕТА ПРАВ НА ЗЕМЛЮ КАК ОБЪЕКТА ЗАЛОГОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИ ПОЛУЧЕНИИ БАНКОВСКОГО КРЕДИТА.....	82
Крыстев Вилиян Крыстев. ГЕОПОЛИТИЧЕСКИЙ ОБРАЗ ПРОСТРАНСТВА.....	85
Стариченко Александра Артемовна, Некрасова Ольга Леонидовна. ИНТЕРНЕТ ВЕЩЕЙ: ТЕНДЕНЦИИ БЕЗОПАСНОСТИ И КОНФИДЕНЦИАЛЬНОСТИ ДАННЫХ.....	88

ARTS AND HUMANITIES (PHILOLOGY, HISTORY, PHILOSOPHY)

Gülsüm Songül Ercan. KİBARLIK MI YOKSA KARARSIZLIK MI?: KAÇINMALAR VE İLETİŞİM İŞLEVLERİ	94
Gülsüm Songül Ercan. TÜRKÇEDE NEDENSELLİK BAĞLARININ KURULMASINDA KULLANILAN YANTÜMCELER.....	100
Gültekin Erdal. KURUMSAL KİMLİK VE KURUMSAL İMAJIN ALGIYA YANSIMASI	106
Gültekin Erdal. LOGO AND UNIVERSAL LANGUAGE.....	110
Kelime Erdal. ÇOCUK DERGİLERİNDE CUMHURİYET BAYRAMI: DOĞAN KARDEŞ ÇOCUK DERGİSİ ÖRNEĞİ.....	115
Kelime Erdal. İBRAHİM ALAATTİN GÖVSA'NIN ESERLERİNDE GENÇLERİN EĞİTİMİ.....	122
Emin Atasoy. BULGARİSTAN ÇİNGENELERİNİN GÜR SESİ: ŞAİR USİN KERİM...	131
Поваляшко Галина Николаевна, Кызылбаева Карина Бауржановна. КОНЦЕПТ-ПРОДУКТ КАЗАХСКОГО СИМВОЛИЗМА.....	149
Сихаева Акгүл Мейірханқызы, Абсалимова Айгерім Қанатқызы. ЖАС ҰРПАҚТЫҢ ЭСТЕТИКАЛЫҚ ТАЛҒАМЫН ДАМЫТУ-ЗАМАН ТАЛАБЫ.....	154
Амантаева Назерке Асхатқызы. І-ІІІ МЕМЛЕКЕТТІК ДУМА ТҰСЫНДАҒЫ МҰСЫЛМАНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕСІ.....	157

Абдрахманова Асель Даулетовна. XIX Ғ. – XX Ғ. БАСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНҒА КАПИТАЛИСТІК ҚАТЫНАСТАР ЕНУІНІҢ ТАРИХНАМАСЫ.....	161
Ualieva G.K. BÜYÜK BOZKIR KADINININ İMAJINI İNCELEMENİN TEORİK, KAVRAMSAL VE METODOLOJİK TEMELLERİ.....	165

TECHNICS (MATH, INFORMATICS, ENGINEERING, ARCHITECTURE, ELECTRONICS)

Maxsudov Muzaffar Ikromjon ogli. ANALYSIS OF ECONOMIC AND FINANCIAL PERFORMANCE OF THE FUEL AND ENERGY SECTOR.....	172
Алипбаев Аманбол Наматжанұлы, Абилкасова Сандуғаш Орынбайқызы, Беркинбаева Акнұр Сабитқызы, Калимолдина Лайла Маутенқызы. КОМПОЗИТТЕРДІҢ ЖАРТЫЛАЙ ӨТКІЗГІШТІК ҚАСИЕТТЕРІН ЗЕРТТЕУ.....	176
Alibek Malgazhdarov. ENGINEERING INNOVATIONS FOR ECOLOGY IMPROVEMENT IN THE ENERGY SECTOR.....	180
Жанабек И.Қ. МАТЕМАТИКАЛЫҚ ЕСЕПТЕРДІ СТАНДАРТТЫ ЕМЕС ТӘСІЛДЕРМЕН ШЫҒАРУ ӘДІСТЕМЕСІ.....	190

EARTH SCIENCES (GEOGRAPHY, ECOLOGY)

Emin Atasoy. SIYASI COĞRAFYA PERSPEKTIFİNDEN FILIPINLER CUMHURİYETİNDEKİ BANGSOMORO ÖZERK BÖLGESİ.....	194
Erol Kapluhan, Büşra Okudan. BUCAK (BURDUR) İLÇESİ'NDE SALEP ÜRETİM FAALİYETLERİ.....	209
Erol Kapluhan, Mehmet Akif Ersoy. BUCAK (BURDUR) İLÇESİ'NİN CUMHURİYET'TEN GÜNÜMÜZE YERLEŞME GELİŞİMİ	220
Erol Kapluhan, Mehmet Akif Ersoy, Kadir Deniz. ENERJİ COĞRAFYASI AÇISINDAN BİR İNCELEME: KARAMANLI (BURDUR) GÜNEŞ ENERJİ SANTRALİ	230
Emin Atasoy. ETNOCOĞRAFYA PERSPEKTİFİNDEN FILIPINLER CUMHURİYETİ..	244
Emin Atasoy. SİN İNANCI VE SİN DİASPORASINA COĞRAFYA PENCERESİNDEN BAKIŞ.....	265
Берденов Ж.Г., Сафаров Р.З. АНАЛИЗ ПОДЗЕМНЫХ И ПОВЕРХНОСТНЫХ ВОД ХРОМТАУ-ДОНСКОГО ПРОМЫШЛЕННОГО УЗЛА.....	276
Ozgeldinova Z., Berdenov Zh.G., Mukayev Z.2, Bektemirova A. COMPREHENSIVE SOCIO-ECONOMIC ANALYSIS OF THE KOSTANAY REGION.....	284
Мендыбаева Г.Е, Берденов Ж.Г., Мендыбаев Е.Х. НАКОПЛЕНИЕ ТЯЖЕЛЫХ МЕТАЛЛОВ В ПОЧВАХ И ДРЕВЕСНЫХ РАСТЕНИЯХ ГОРОДА АКТОБЕ.....	291
Берденов Ж.Г., Сафаров Р.З., Мендыбаев Е.Х. ТЕХНОГЕННОЕ ИЗМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННОГО ПОЧВЕННОГО ПОКРОВА ХРОМТАУСКОГО РАЙОНА ПОД ВОЗДЕЙСТВИЕМ ДОНСКОГО ГОРНО-ОБОГАТИТЕЛЬНОГО КОМБИНАТА.....	296
Шұлғаубаев Е.Қ., Мусабаева М.Н. АНТРОПОГЕННОЕ ВОЗДЕЙСТВИЕ КАК ОДИН ИЗ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ТРАНСФОРМАЦИИ ГЕОСИСТЕМ В ПРЕДЕЛАХ АЛАКОЛЬСКОЙ ВПАДИНЫ.....	305
Кеукенов Ерлан Бауыржанович, Оразымбетова Кулзира Шалкарловна, Джаналеева Кульчихан Мухитовна. КОМПЛЕКСНАЯ ФИЗИКО-ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ГЕОСИСТЕМ КАРКАРАЛИНСКИХ НИЗКОГОРИЙ	314
Жанабаев Даурен Жанабаевич, Джаналеева Кульчихан Мухитовна, Абишева Жанар Даулетовна, Ахметжанов Файзулла Касымович. ОСОБЕННОСТИ ГЕОЛОГИЧЕСКОГО СТРОЕНИЯ ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА.....	319

BURHANIYE’NİN TURİZM ÇEŞİTLERİ VE TURİZM POTANSİYELİ

Doç. Dr. Sabriye ÇELİK UĞUZ

Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi,
Turizm İşletmeciliği Bölümü, sabriye_celik@yahoo.com

Özet

Balıkesir ili ve Edremit Körfezi sınırları içerisinde yer alan Burhaniye ilçesi; coğrafi konumu, iklim koşulları, ulaşım olanakları, doğal kaynak değerleri, demografik özelliği, tarihi ve kültürel dokusu, tarımsal gücü ve turistik yapısı ile sosyo-ekonomik anlamda önemli bir potansiyele sahiptir. İlçe doğal, tarihi ve kültürel varlıklarıyla mevcut turizm faaliyetlerini yürütürken, ciddi bir turizm potansiyelini de bünyesinde barındırmaktadır. Bu çalışmada, Burhaniye’nin mevcut turizm faaliyetleri ve turizm potansiyeli incelenerek sürdürülebilir bir turizm anlayışı çerçevesinde alternatif turizm çeşitleri ortaya konulmuştur. Bu turizm çeşitlerinin geliştirilmesi ve uygulanması için çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Çeşitleri, Alternatif Turizm, Turizm Potansiyeli, Burhaniye

TOURISM TYPES AND TOURISM POTENTIAL OF BURHANIYE

Abstract

Burhaniye district, located within the borders of Balıkesir province and Edremit Gulf; It has an important socio-economic potential with its geographical location, climatic conditions, transportation possibilities, natural resource values, demographic characteristics, historical and cultural texture, agricultural power and touristic structure. While the district carries out existing tourism activities with its natural, historical and cultural assets, it also contains a serious tourism potential. In this study, the current tourism activities and tourism potential of Burhaniye have been examined and alternative tourism types have been put forward within the framework of a sustainable tourism understanding. Various suggestions have been presented for the development and implementation of these types of tourism.

Keywords: Types of Tourism, Alternative Tourism, Tourism Potential, Burhaniye

1. Burhaniye’nin Mevcut Turizm Çeşitleri ve Potansiyeli

Burhaniye, çam ormanları, zeytin ağaçları, zengin bitki örtüsü, yeşil doğası, asırlık kızılçam ağaçları ve doğal anıtları ile doğal çekiciliklere sahiptir. İlçe, Ege denizine paralel 21 km uzunluğundaki kıyı şeridinde ince/temiz kumlu doğal plajları ve deniz altı/deniz üstü faaliyetleriyle turistlere deniz keyfini doyusya yaşatmaktadır. Aynı zamanda ilçe, dağlık-tepelik olan iç bölgelerinde kalan yeşil köyleri yaşama, nehir ve patikalar boyunca yürüme, ormanda dolaşma, doğanın renklerini görme, kır peyzajını seyretme, taze ve doğal ürünleri tatma olanağı sunmaktadır.

Burhaniye, doğal güzellikleri ile tarihi ve kültürel zenginlikleri de dikkat çekici bir yerleşim yeridir. İlçenin antik kenti Adramytteion ve limanı, kale yerleşim alanları, antik taş ocakları, kaya anıtları, anıtsal mezar taşları, tarihi yapıları arasındaki cami, türbe, müze ve hamamların yanı sıra Taylheli Su Kemerli, Şahinler, Şarköy ve Çoruk köprüleri, 18 adet zeytinyağı fabrikası, sabunhaneler ve tarihi konutlar kültürel çekiciliği artıran kültürel miras varlıklarıdır. Halk kültürüne ait geleneksel ve folklorik öğeleri, festival ve şenlikleri ile tarih ve kültür turizmi açısından dikkat çeken bir ilçedir.

1.1. Kıyı ve Deniz Turizmi

* **Kıyı Turizmi:** Burhaniye, kıyı turizmi için gerekli olan uzun kumsallar, berrak sular, ince kumlu plajların yanı sıra, bol oksijenli havası ve uygun iklim şartları ile kıyı turizmine çok elverişlidir. Burhaniye’nin Ege denizine 21 km uzunluğunda kıyısı bulunmaktadır ve Mavi Bayraklı plajlara sahiptir. İlçe aktif ve pasif olmak üzere yüzme, dalma, yatçılık, balık tutma, manzara seyretme ve plaj aktiviteleri gibi birçok rekreasyon faaliyetlerine uygundur. 1,5 km uzunluğa sahip olan Ören plajı, 2015 yılında Uluslararası Plaj Voleybolu Şampiyonası’na ev sahipliği yapmıştır.

Etrafında birçok turizm işletmesinin bulunduğu ve bir sayfiye yeri olan Öğretmenler Mahallesi plajı, balıkçı kasabası görünümündeki İskele Mahallesi ve muhteşem seyir alanlarına sahip olan Pelitköy Mahallesi manzara seyretmek ya da sahil turu yapmak isteyen turistlerin ilgi odağıdır. Bunların yanı sıra ilçe rüzgâr sörfü ve yelken sporları için de uygun koyalara ve rüzgâra sahiptir. İskele Mahallesi'nde yer alan ve Türkiye Yelken Federasyonu'na üye olan Burhaniye Yelken Kulübü ile yelken sporunun gelişmesi için çeşitlik etkinlikler ve çalışmalar yürütülmektedir.

Görsel 1. Ören ve Öğretmenler Mahallesi Plajları, Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

* **Yat Turizmi:** İlçenin en önemli turizm potansiyellerinden bir tanesi olan Burhaniye İskele Yat Limanı, yat turizmi için son derece elverişli koşullara sahiptir ve bu turizm türüne de kıyı turizmi kadar önem verilmelidir. Bölge turizmi için bir hazine niteliği taşıyan liman, gelecekte tam kapasite ile faaliyete geçerek daha aktif olacak ve bu sayede bölge turizminin gelişimi sağlanacaktır. Bu kapsamda limandan Kuzey Ege'de bulunan Asos-Truva, Altınoluk-Antandros, Güre-Astyra, Akçay, Ayvalık adaları-Cunda, Midilli Adası, Dikili-Atarneus, Çandarlı-Pitane, Foça-Phokaia, Karaburun gibi doğal ve tarihi yerler arasında yat turları yapılması planlanmaktadır. Aynı zamanda bu limandan Edremit Körfezi içinde bulunan ve birbirine yakın mesafedeki alanlarda düzenlenen gezi tekneleri ile günübirlik turlar turizm faaliyetlerinde alternatif yaratmaktadır.

* **Dalış Turizmi:** Burhaniye'nin önemli potansiyellerinden biri de dalış turizmidir. Burhaniye Ticaret Odası tarafından proje dahilinde yapılan incelemeler sonucunda bölgenin yıl boyu sualtı görüşünün çok iyi olması, doğal kayalık resif alanlarının bol olması ve yüksek biyoçeşitlilik barındırması gibi etmenlerden dolayı dalış turizmi için önemli avantajlar sağladığı ortaya konulmuştur. Dalış turizminin geliştirilmesi kapsamında bölgede Burhaniye Ticaret Odası öncülüğünde çeşitli kurum ve kuruluşlar işbirliğiyle önemli projeler yürütülmektedir. Biyolojik çeşitliliği artırmak, habitat kaybını azaltmak, deniz canlılarının barınak olarak kullanacakları yeni alanlar oluşturmak, dalış turizmini geliştirmek ve sportif balıkçılığı desteklemek amacıyla başlatılan "Burhaniye ve Gömeç İlçelerinde Yapay Resif" projesinin 1. Etap çalışmaları tamamlanmış olup, 2. Etap çalışmaları halen devam etmektedir (Burhaniye Ticaret Odası 2022).

Bunların haricinde bölgenin dalış turizmi çekiciliğini arttıracak bir diğer önemli kültür varlığı ise Ören plajında bulunan Adramytteion Antik Limanı'dır. Liman içerdiği zengin sualtı kültürel mirası ile turistlere tarihi kalıntıları seyretme, şnorkel ile yüzme ve dalış yapmak gibi önemli alternatifler sunmaktadır.

Görsel 2. Adramytteion Antik Limanı, Fotoğraf: Adramytteion Kazı Arşivi

1.2.Sağlık Turizmi ve Sağlıklı Yaşam Turizmi

Burhaniye’de kuzeyde Kaz Dağları ve güneyde Madra Dağları’nın oluşturduğu jeolojik konum nedeniyle meltem, imbat ve poyraz rüzgârları hâkimdir. Bu rüzgârların yarattığı sürekli hava sirkülasyonu sayesinde ilçenin havası çok temiz ve sağlıklıdır. Aynı zamanda ilçenin sıcak ve ılıman bir iklime sahip olması ve havasında nisbi nem oranının düşük olması bir başka özelliğidir. Tüm bu özellikleri ile sağlıklı iklim koşullarında yaşamak ve solunum güçlüğü çekenleri tedavi etmek için Burhaniye, önemli bir sağlık turizmi potansiyeli taşımaktadır. Bu özelliklerin yanı sıra yer altı suları bakımından da çok zengin olan ilçede sağlığa yararlı şifalı sular bulunmaktadır. İçme suyu açısından Düdüklü kaynak suyu, termal turizm açısından ise Pelitköy (Zeytinpınarı) İçmeleri (karaciğer, safra yolu ve bağırsak rahatsızlıkları), Pelitköy Ilıcısı, Dutluca İçmeleri (idrar yolları ve böbrek rahatsızlıkları), Ilıcak Çeşme, Ak Çeşmesi, Ilıcadere Çeşmesi, Damlarca Çeşmesi (cilt hastalıkları) ve Damlarca Kaynak Suyu ilçenin önemli kaynaklarıdır (Efe, Soykan, Cürebal, ve Sönmez, 2012).

Görsel 3. Madra Dağı /Dutluca, Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

Burhaniye; deniz, kaplıca, içme suyu, iklim ve bitki/zeytin/zeytinyağı gibi doğal kaynaklara sahip olarak kür yapmak, tedavi olmak, sağlıklı yaşamak, iyi beslenmek ve zinde kalmak amacıyla sağlıklı yaşam (wellness) ve özellikle ekoloji temelli sağlıklı yaşam turizmine (ecowellness) de elverişli bir bölgedir. Burhaniye ekoloji temelli sağlıklı yaşam turizmi kapsamında gerçekleştirilecek çeşitli alternatifler sunmaktadır. İskele, Ören ve Öğretmenler mevkiilerinde sahil inzivasını yaşayıp, bölgedeki küçük ölçekli bir balıkçı işletmesinde akşam yemeği yiyerek, sahilde

Kaz Dağları'na karşı eşsiz bir gün batımı izlemek mümkündür. Yine ilçenin Madra Dağları zihinsel rahatlamaya ulaşmak için ormanlık alanlarda yürüyüş yapmak, orman havasını içine çekmek ya da ormanın renklerini seyretmek için son derece elverişlidir.

1.3. Yayla Turizmi

Burhaniye iklimi, bitki örtüsü, su kaynakları ve toprak yapısı bakımından yaylacılık faaliyetlerine oldukça uygundur. Burhaniye'de yaylaların en sık olduğu kesim Madra Dağı'nın kuzeybatıya bakan yamaçlarıdır. İlçe sınırları içerisinde 16 yayla vardır. Bunlar; Karadere (Ayaklıören, Böyren, Tilkicik, Burunören yaylaları ve Karadere Güzlesi), Yaylacık (Yaylacık Yaylası), Sübeylidere (Ömercik ve Omarcık yaylaları), Kurucaoluk (Kurucaoluk ve Kozalan yaylaları), Avunduk (Avunduk Yaylası), Kırtık (Kırtık Güzlesi, Sinekli ve Güzle yaylaları), Kuyumcu (Gölcük Yaylası) ve Çamtepe'de (Çamtepe Yaylası)'dır. Bu yaylalardan sadece 8 köyde yaylacılık faaliyetleri yürütülmektedir. (Efe, Soykan, Cürebal, ve Sönmez 2012 ve 2014).

Bu yaylalarda insanı büyüleyen doğa manzaralarını, seyir teraslarını, dar ve derin vadileri, mağaraları, sağlığa uygun iklim özelliklerini, biyolojik zenginliğin ve anıt ağaçlarının getirdiği floristik cazibesini, şelaleleri, arkeolojik ve kültürel miras değerlerini görmek mümkündür. Bunların yanı sıra bu alanlar özellikle zeytin ve zeytinyağına dair eşsiz kültürel öğeleri keşfetme, haritalandırılmış hiking, trekking ve biking güzergahlarında doğa yürüyüşleri ve bisiklete binme ve atlı gezintiler yapılabilme, Akdeniz mutfağı ve konukseverliğiyle tanınan yöre insanını yakından tanıma fırsatı sunmaktadır. Ancak Burhaniye'deki yaylalarda, "rekreasyon amaçlı yaylacılık" faaliyeti yapılmamakta ve bunun bir sonucu olarak da turizm geliri söz konusu olmamaktadır. Dolayısıyla yaylalarda herhangi bir turizm işletmesi mevcut olmamakla birlikte sadece bölgede yaşayan yerel halk tarafından çeşitli turistik faaliyetler yapılmaktadır.

Görsel 4. Karadere/ Güzlesi Yaylası, Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

Burhaniye yaylalarını turizme kazandırmak için Buğday Derneği'nin destek ve danışmanlığında ilk metropol dışı ilçe ekolojik pazar Burhaniye'de açılması, eko-turizm güzergâhlarının belirlenmesi ve Yayla Turizm Rehberliği sertifika programı ile yerel rehberlerin yetiştirilmesi gibi çeşitli çalışmalar yürütülmüştür ve yürütülmektedir. Sonuç olarak bölgede büyük potansiyele sahip olan yaylalar, bu tür çalışmaların artırılmasıyla turizme kazandırılmalı ve yayla turizmi kapsamında gerçekleştirilen diğer turizm aktiviteleri (meditasyon, kamp, hiking, trekking, bisiklet turizmi, astro turizm, botanik turizm, sağlıklı yaşam turizmi vb.) ile entegre edilmesi sağlanarak bölgede alternatifler yaratılmalıdır.

1.4. Tarım Turizmi

Agro turizm, bir diğer adıyla tarım turizmi zevk, eğitim veya belirli faaliyetlere aktif katılım için bir çiftliği veya herhangi bir tarım, bahçecilik veya tarım işletmesini ziyaret etme eylemi" olarak tanımlanır. Burhaniye'nin doğal, ekolojik ve organik nitelikteki ürünleri ve üretim yapısı ile tarım ve turizm birlikteliği için büyük bir potansiyeldir. İlçe topraklarının %53'ü tarım arazisi, %28'i ormanlık, %17'si dağlık, %2'si ise çayır ve meradır. Tüm arazinin %75'i zeytinliklerle kaplı olan Burhaniye'nin temel geçim kaynağı zeytin ve sebze/meyve üretimidir. Burhaniye'nin en

önemli geçim kaynağı olan zeytin, tarım ve turizmi bir arada buluşturan agro turizm, bölgenin en önemli alternatif turizm türlerinden bir tanesidir. İlçenin köy yaşantısının bir parçası olan zeytin ve meyve-sebze toplamak, bu ürünlerin hasadını yapmak ve işlenme sürecini öğrenerek dinlenmek ve de bu hasadı şenliğe dönüştürmek ilçenin agro turizmdeki avantajlarıdır. Bu avantajı ilerleyen yıllarda turizme dönüştürecek olan bazı işletmeler şunlardır: AdalıEfe Zeytinyağı Fabrikası ve Adalı Defne Aromatik Bitkiler Bahçesi, Laleli Zeytinyağı Fabrikası, Börezli Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, Kızıklı Kadın Kalkınma Kooperatifi, Kırtık Organik Tarım Kooperatifi, Yaprak Çiftliği, Nihat Baba Çiftliği, Sühan'ın Çiftliği, Börezli/Dutland, Kırtık/ EkoMadra ve Zeytin Kız Organik.

İlçedeki işletmeler gibi çeşitli kamu, özel kurumlar ve kuruluşlar tarafından eko turizm ve agro turizmini teşvik edici çalışmalar da yapılmaktadır. Kızıklı Aromatik Köy Projesi ve Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Çiftçi Eğitim Merkezi (BAÇEM), eko, agro ve gastronomi turizmi konusunda birçok çalışma yürütmektedirler. Ayrıca Kırtık/Sinekli Yaylası'nda Kaymakamlık, Belediye, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İlçe Müdürlüğü ve Kırtık Köyü Organik Tarım ve Turizmi Geliştirme Derneği'nin işbirliği ile 49 üretici organik tarım yapmaya başlamıştır. 2012 yılında Uluslararası Ecocert sertifikalı yerel ve organik tarım ürünlerini satmak için ilçe merkezinde her hafta açılan Pazartesi pazarının (Halk dilinde Yörük Festivali) içinde 2012 yılında %100 ekolojik tarım ürünleri pazarı kurulmuştur.

Görsel 5. Agro Turizm Faaliyetleri, Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

Burhaniye ve çevresinde agro turizmin gelişmesine önemli katkılar sunan bir diğer kurum ise BAÇEM'dir. Kırsal alanda ekonomik hareketliliğin sağlanabilmesi için mevcut ve alternatif tarım ürünlerinin tespiti, yaygınlaştırılması ve değerlendirilmesi aşamasında çiftçilerin bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılmasına yönelik tarımsal eğitim ve yayım çalışmalarının yapılabilmesi amacıyla hizmet etmektedir. BAÇEM birçok etkinlik ve organizasyona ev sahipliği yapmaktadır. Bunlardan en önemlileri 2018 ve 2019 yıllarında gerçekleştirilen ve 2022 yılında düzenlenecek olan "Tarlardan Hasada Aromaterapi Festivali" agro turizminin gelişimine katkı sağlamaktadır.

1.5. Gastronomi Turizmi

Burhaniye yöresel yemekleri, şifalı bitkileri ve tarımsal ürünleri ile zengin bir mutfak kültürüne sahiptir. Başta zeytin ve zeytinyağı olmak üzere, çeşitli otlardan ve deniz ürünlerinden yapılan yemekleri, zeytinyağlı mezeleri, nohut böreği, kabak çiçeği dolması, tavuk yahnisi, buğulama yemeği, sura yemeği, keşkek ve kuru mantı Burhaniye'nin en önemli lezzetleri arasında yer almaktadır. Burhaniye'nin yemek kültürü kendine özgü bir çeşitlilik göstermektedir. Düğünlerde; yağlı mantı, fırında karnıyarık, etli patates, fırın kebabı, ırmik helvası, şehriyeli tavuk suyu çorbası, zeytinyağlı sarma, keşkek pilavı, taze/kuru fasulye, ekşi mayalı ev ekmeği ve cevizli baklava yapılmaktadır (Bkz. Görsel 40). Bayramlarda ise çoğunlukla, sura (kaburga dolması), zeytinyağlı sarma (Kurban Bayramı) ve cevizli baklava (Ramazan Bayramı) tercih edilmektedir. Burhaniye'nin bu eşsiz yöresel lezzetleri Burhaniye Belediyesi işbirliğiyle Dünyaca ünlü olan ve

Türkiye'nin ilk yemek kültürü dergisi Metro Gastro'nun sayfalarında yayınlanmıştır (Burhaniye Belediyesi, 2022). Burhaniye kültürüne ait 17 yemek tarifinin lezzet hikâyeleriyle birlikte tanıtılması, ilçenin gastronomi turizmi imajına olumlu katkılar sağlamıştır.

Zeytin ve zeytinyağının Burhaniye turizmine katkı sağlaması ve zeytin kültürünün korunarak gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla bölgede çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmiş olup bazıları hâlen devam etmektedir. Bu çalışmalardan en önemlisi Burhaniye Ticaret Odası'nın 2019 yılında Türk Patent Enstitüsü'ne başvurusuyla 11.08.2020 tarihinde tescil edilen "Burhaniye Zeytinyağı Coğrafi İşareti"dir.

1.6. Kültür Turizmi

Geçmişin izlerini taşıyan tarihi kalıntılar, arkeolojik alanlar, eski ve yeni uygarlıklara ait eserler, yöreye özgü geleneksel mimari, geleneksel özel eğlenceleri, şenlik ve festivalleri, yaşam tarzları, müzeleri, el sanatları ve mutfağı ile Burhaniye, tarih ve kültür turizmine uygun bir bölgedir. Kuşaktan kuşağa aktarılan tüm bu kültürel varlıklar, kültür turizminde temel ürünlerini oluşturmakta ve bu kültürel çekicilikler, ilçenin tercih edilmesinde temel etken olarak yer almaktadır. Adramytteion Antik Kenti ve çevresinde bulunan arkeolojik kalıntılar, buluntular birer arkeolojik merkezler olup, arkeoloji turizmi potansiyeli oluşturmaktadır. Tablo 1'da Adramytteion Kenti ve çevresinin Burhaniye ilçesi sınırları içerisinde yer alan somut kültürel miras değerleri verilmiştir.

Tablo 1. Adramytteion Antik Kenti ve Çevresinin Somut Kültürel Miras Listesi

Burhaniye İlçesi
*Ören /Adramytteion Antik Kenti ve Limanı
*Hisarköy Hisarkale (Hellenistik Dönem ve Bizans Dönemi Kale Yerleşimi)
*Bahadınlı Dedekaya (Hellenistik Dönem Kale)
*Kırtık Köyü Ballıktaş (Hellenistik Dönem Kale)
*Börezli Kocafuğlu Tepe (Hellenistik Dönem Kale)
*Pelitköy Boşnak Tepe (Antik Dönem Taş Ocağı)
*Asarkaya (Hellenistik Dönem Kale)
*Kaplan Sivrisi (Hellenistik Dönem Kale)
*Dutluca Deliktaş (Doğal Seyir Terası),
*Şahinler ve Ağacık Camileri (Geç Osmanlı Dönemi)

Kaynak: Çelik-Uğuz, Aykanat ve Öztürk (2019)

Bu arkeolojik değerlerle birlikte tarihi camiler, mezarlıklar, türbeler, hamamlar, zeytinyağı fabrikaları ve sabunhaneleri ilçenin kültürel çekiciliğini arttıran tarihi yapıları arasında yer almaktadır. Yöreye özgü geleneksel mimari, Memiş Camii Karşısındaki Ev (Memiş Mahallesi), Atatürk İlkokulu (Mahkeme Mahallesi), "Pembe Köşk" (Mahkeme Mahallesi), "Altın Köşk" (Mahkeme Mahallesi), Askeri Mahfil ve Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi (Kocacami Mahallesi), İlk Belediye Binası (Kocacami Mahallesi), Eski Sabunhane ve Hüsnü Pazarbaşı Gençlik ve Kültür Merkezi (Kocacami Mahallesi), Fabrika Sokak'taki İkiz Bina (Hacı Ahmet Mahallesi) ve Çoruk mahallesindeki Çoruk Köprüsü mimari miras açısından büyük öneme sahip kültürel değerlerdir. Bu yapılar, mimari turizm ve endüstriyel miras turizmi adı altında turistik ürüne ve rotaya dönüştürülmelidir. Yine Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi ve Anıtı, Ören Açık Hava Müzesi, Bizimköy Etnografya Galerisi de ilçenin görülmesi gereken kültür varlıklarıdır. Ayrıca ilçede gerçekleştirilen; şenlik ve etkinlikler, bölgenin kültür turizminin bir diğer unsurlarıdır.

Görsel 6. Burhaniye Kuva-yi Milliye Müzesi, Burhaniye Evleri,
Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

1.7. Kamp ve Karavan Turizmi

Burhaniye'nin sahip olduğu zengin bitki örtüsü, coğrafi konum, iklim, temiz kıyı ve plajlar gibi özellikler kamp ve karavan turizmini bölgede cazip hâle getirmektedir. Burhaniye'de toplam 3 adet kamping işletmesi mevcuttur. Özellikle Burhaniye-Ören Mahallesi kamp ve karavan turizminin yoğunlaştığı bölge olarak ön plana çıkmaktadır (Tablo 2). Bunun yanı sıra Seklik Çamlığı, Ayaklı Korusu (Mesire Alanı), Ören Plajı ve Madra Dağları'ndaki Karadere/Güzle Yaylası, Kuyumcu/Gölcük Yaylası ve dağın eteklerindeki Şarköy mevki gibi çeşitli alanlar, kamp yapmak için elverişlidir.

Ören'de bulunan ve 1963'te hizmet vermeye başlayan Altın Kamp (Park Otel & Camping Resort/Özel Konaklama Tesisi), Türkiye'nin 99 nolu ilk turizm bakanlık belgeli kampingi olma statüsünde yer almaktadır. Ayrıca Altın Kamp yerleşkesi üzerindeki bütün yapılar, modernizm örneklerini dokümanite edip korumak üzere kurulmuş uluslararası DOCOMOMO teşkilatının Türkiye temsilciliği tarafından mimari eserler listesine alınmıştır. Balıkesir'in ilk ve tek turizm bakanlık belgeli kampingi olma statüsünde yer alan Altın Kamp, 2021 yılında 42.000 geceleme ile rekor bir konaklamaya ulaşmıştır. Dolayısıyla bu özelliklere sahip bir işletmenin varlığı, bölgeyi kamp turizmi açısından daha çekici hâle getirmektedir.

Tablo 2. Burhaniye'de Bulunan Kamp ve Karavan Alanları (2022)

Kamp ve Karavan Alanları	Açıklama
Altın Kamp/Ören	-Türkiye'nin ilk kamping/motel tesisi olarak bilinmektedir. -Tesis otel ve kamping imkânları ile hizmet vermektedir. -Sürdürülebilir/eko turizm felsefesiyle işletilmektedir. -Çadır ve karavan konaklaması yapılmaktadır.
Ela Kamping/Ören	Tesis içerisinde bungalov konaklaması ve çadır kampı yapılabilir.
Cennet Kamp/Ören	Denize 200 metre mesafede yer alan işletme içerisinde; bungalov konaklaması ve çadır kampı yapılabilir.

Kaynak: Çelik Uğuz ve Karakaş (2021).

Görsel 7. Ören- Ayaklı Kamp Alanı, Fotoğraf: Sabriye Çelik Uğuz

1.8. Festival Turizmi

Burhaniye, yerli ve yabancı turist akışını sağlayacak ve ilçe ekonomisine gelir kazandıracak özelliği olan festivalleri ile turizme alternatif sunmaktadır. Geleneksel eğlenceleri, şenlik ve festivallerin yapıldığı Burhaniye'deki kültür ve sanat etkinlikleri, bölgenin sembolü olacak niteliktedir. Tarihi, kültürel, sanatsal ve gastronomik içerikli bu festival ve şenlikler, ilçe ve bölgenin sosya-kültürel yaşamına renk katmakla birlikte, festival turizmi açısından alternatif yaratmakta potansiyeline sahiptir. Ulusal ve uluslararası olmak üzere 8 festival, yerli ve yabancı turistlerin bölgede kalış sürelerini arttıracak önemli turistik çekiciliklerdendir.

- Burhaniye-Ören Turizm Kültür ve Sanat Festivali
- Burhaniye Uluslararası Zeytin ve Zeytinyağı Hasat Festivali
- Geleneksel Pelitköy Deve Güreşleri
- Taylıeli Köyü Uluslararası Kültür Sanat Şenliği/Köyümüzde Şenlik Var
- Kızıklı Yağlı Pehlivan Güreşleri Şenlikleri
- Burhaniye Sübeylidere Yağlı Pehlivan Güreşi
- Burhaniye Bisiklet Festivali
- Tarladan Hasada Aromaterapi Eğitim Festivali
- Adramytteion Festivali

Görsel 8. Tarladan Hasada Aromaterapi Festivali, Fotoğraflar: Sabriye Çelik Uğuz

2. Sonuç ve Öneriler

Burhaniye sahip olduğu coğrafya, konum, iklim, kıyıları, biyolojik çeşitliliği, kültürel zenginliği ve gastronomi kültür ile eşsiz bir doğa ve kültür temelli turizm faaliyetlerine ev sahipliği

yapmaktadır. Özellikle bölgede bulunan Madra Dağları, dağlara yakın kayalıklar, tepeler, düzlükler, yeşil vadiler, yaylak alanları, Adramytteion Antik kenti kalıntıları, mimari yapısı ve etkinlikleri ile doğa ve kültür temelli turizm türlerinin uygulanabilirliğini sağlayan mekânlara sahiptir. Dolayısıyla bölge açık hava aktivitelerini deneyimlemek isteyen doğa ve kültür tutkunlarına; kır, yayla ve kent gezilerine çıkma, manzara seyretme, doğada, kıyıda ve kültürlerle vakit geçirme, dinlenme ve rahatlama, kamp yapma, bitki inceleme, yaban hayatı gözlemlene, yöresel ürünlerin tadına bakma ve köy kültürünü görme gibi birçok alternatifler sunmaktadır. İlçe doğayı ve kültürü önemseyen, çevreyi koruyan ve de sürdürülebilir turizm ilkelerine uygun birçok alternatif turizm türü/aktivitelerini gerçekleştirmeye uygundur.

Bu çalışmanın konusu olan Burhaniye’de alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesi ve uygulanması için birkaç öneri sunulmuştur. Bunlar;

- ❖ Burhaniye’nin tanıtımında destinasyon markalama ve imajına katkı sağlayacak alternatif turizm çeşitleri için çalışma grubu oluşturulmalı,
- ❖ Bütüncül anlamda kültür rotaları oluşturulmalı (Antik Kent ve Antik Yol Rotaları, Tarihi Kent Rotaları, Köy Rotaları, Eko-Agro Rotaları, Doğa Rotaları ve Peynir/Zeytin/Bal Rotaları, Tat Rotaları),
- ❖ İlçede merkezi ve yerel yönetimler, üniversite, turizm işletmeleri, STK ve yerel halk gibi paydaşların alternatif turizm çeşitlerinin yürütülmesindeki altyapı ve destek hizmetlerinde sorumluluk almalı,
- ❖ Alternatif turizm çeşitlerinin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtımı yapılarak bilinirliği artırılmalı,

KAYNAKÇA

1. Burhaniye Belediyesi. (2022). Burhaniye’imizi Keşfet. <https://www.burhaniye.bel.tr/Burhaniye/Kesfet.aspx>, adresinden erişilmiştir.
2. Burhaniye Ticaret Odası. (2022). <https://www.burhaniyeto.org.tr/> adresinden erişilmiştir.
3. Efe, R., Soykan, A., Cürebal, İ. ve Sönmez, S. (2012). Burhaniye: Doğal Kaynak Değerleri. Burhaniye Belediyesi Kültür Yayınları No: 13, 2. Baskı, Sistem Basım Yayın, Ankara.
4. Efe, R., Soykan, A., Cürebal, İ. ve Sönmez, S. (2014). Burhaniye’de Yaylacılık Faaliyetlerinin Ekoturizm Açısından Önemi ve Değeri. Yayla Kültürü ve Yaylacılık Sempozyumu, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları, ss. 183-214.
5. Çelik Uğuz, S. Aykanat, B.B. ve Öztürk, A. (2019). Adramytteion Antik Kenti ve çevresinde kültür rotaları ve turizm. Milli Mücadele’nin 100. Yılında "Kuva-yı Milliye Şehri Balıkesir" Uluslararası Sempozyumu, Balıkesir. ss.327-337.
6. Çelik Uğuz, S. ve Karakaş, M. (2021). Alternatif turizm türü olarak kamp ve karavan turizmi: Edremit Körfezi’nde bir değerlendirme. 21.Ulusal – 5. Uluslararası Turizm Kongresi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, ss. 1636-1648.